

Visdomstænder

Hvad er visdomstænder?

Hvornår skal visdomstænder fjernes?

Hvad sker der før, under og efter du har fået fjernet en visdomstand?

Visdomstænder

Hvad er visdomstænder?

Du kan i alt få fire visdomstænder – to i overkæben og to i underkæben. De fleste får deres visdomstænder omkring 20-års alderen.

Visdomstænder er ikke til nogen stor gavn, men er et levn fra fortiden. Med tiden er menneskets kæber blevet mindre, og tænderne slides ikke så meget. Derfor er der ofte ikke plads til visdomstænderne, hvorfor de kan give anledning til problemer.

Hvornår skal visdomstænder fjernes?

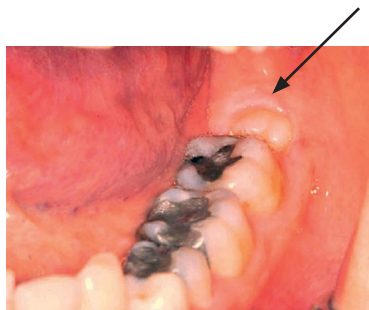
En del visdomstænder kommer aldrig frem i munden, men bliver liggende i kæben og kan ligge der uden at gøre skade.

Røntgenbillede af visdomstand.

Imidlertid kan der af og til, uden at man mærker det, opstå forskellige problemer i forbindelse med visdomstænderne. Det er derfor en god ide jævnligt at få kontrolleret sådanne skjulte visdomstænder hos tandlægen.

Oftentimes er der kun plads til, at en del af visdomstanden bryder frem i munden. Hvis den delvist frembrudte visdomstand ikke gør skade, er der ingen grund til at fjerne den.

Bagerst kan visdomstanden skimtes.

Der kan dog opstå betændelse i tandkødet omkring en delvist frembrudt visdomstand. Det viser sig ved smerte, rødmen, hævelse og problemer med at åbne munden helt. Man kan godt behandle betændelsen, men hvis betændelsen kommer igen, kan det blive nødvendigt at fjerne tanden.

I nogle tilfælde kan der opstå en fordybet tandkøds-lomme mellem visdomstanden og nabotanden. Der kan også udvikles caries i visdomstanden eller nabotanden. I sådanne tilfælde kan der ligeledes være behov for at fjerne tanden.

I sjældne tilfælde kan der udvikles en væskefyldt blære – en cyste – omkring visdomstandens krone. Cysten fjernes sammen med visdomstanden.

Visdomstænder skal ikke altid fjernes, men din tandlæge vil ofte anbefale at få den fjernet, hvis et af følgende problemer er til stede:

- Hvis visdomstanden er svær at holde ren, og der hyppigt ses betændelse og hævelse af tandkødet.
- Hvis der er caries i visdomstanden eller nabotanden.
- Hvis der er en fordybet tandkødsломme mellem visdomstanden og nabotanden.

Visdomstanden skal altid fjernes, hvis et af de følgende problemer er til stede:

- Hvis visdomstanden ligger i kæben og generer nabotanden.
- Hvis der er en cyste omkring visdomstandens krone.

Hvis en visdomstand er fuldt frembrudt, kan den i nogle tilfælde trækkes ud som andre tænder. Er tanden kun delvist eller slet ikke frembrudt, er det nødvendigt at operere den ud.

Før operation

Tandlægen tager et røntgenbillede af visdomstanden for at se, hvordan tanden og især roden ligger i kæben.

Det kan være vanskeligt at fjerne en visdomstand. Derfor vurderer tandlægen, om han/hun selv skal foretage operationen, eller om du skal henvises til en specialtandlæge i tand-, mund- og kæbekirurgi.

Du skal **ikke** være fastende før operationen. Faktisk kan du blive utilpas på grund af lavt blodsukker, hvis du møder op fastende.

Under operation

Du bliver lokalbedøvet, når du skal opereres. Da du er ved fuld bevidsthed, kan du både høre og fornemme, at der bliver arbejdet i din mund.

Tandlægen/specialtandlægen lægger et snit og skubber tandkødet til side for at komme ned til kæbebenet. Ofte må der fjernes lidt af kæbebenet for at få adgang til visdomstanden. Tandens krone må i mange tilfælde deles i mindre stykker, før den kan fjernes. Såret lukkes til sidst med et par sting.

Af og til er der behov for at fjerne alle fire visdomstænder. I så fald er det mindst ubehageligt, hvis de bliver fjernet i én side ad gangen. Herved kan du tygge med den ikke-opererede side.

Efter operation

Tag den med ro

Når visdomstanden er fjernet, skal såret have ro. Du skal derfor undgå at være fysisk aktiv det første døgn efter operationen og tage den med ro. Når du skal sove eller ligge ned, er det en god ide at ligge med hovedet højt det første døgn.

Pas på såret

Det er helt normalt, at der den første dag vil sive lidt blod fra såret. Undgå at røre ved såret og lad være med at suge i såret. Hvis blødningen fortsætter, kan du stoppe den ved at tage en ren tampon og lægge ovenpå såret. Bid så sammen, så tamponen trykker på sårkanterne og hold munden lukket i en halv time.

Det kan være nødvendigt at skifte tamponen et par gange. Hvis blødningen stadig fortsætter, bør du kontakte tandlægen/specialtandlægen. Kan det ikke lade sig gøre, skal du kontakte en anden tandlæge, læge eller skadestue.

Tag smertestillende tabletter

De fleste, der får fjernet en visdomstand, har ondt bagefter. Det er dog sjældent, at almindelige smertestillende tabletter ikke kan holde smerterne nede. Det er imidlertid vigtigt, at du tager den smertestillende medicin, mens lokalbedøvelsen fortsat virker. Spørg tandlægen/specialtandlægen, hvilken medicin du skal tage og hvor meget.

Kinden kan hæve op

Efter operationen kan kinden hæve op, og der kan opstå misfarvning, men efter en uge er hævelsen som regel væk igen. Som følge af hævelse og smerte vil nogle også have svært ved at gabe normalt de første dage.

Spis forsigtigt

Vent med at spise, til bedøvelsen er væk. Ellers risikerer du at bide dig i kinden. Spis helst kold mad, der er blød eller flydende, det første døgn efter operationen. Tyg maden forsigtigt i den modsatte side af den, hvor visdomstanden er fjernet.

Hold rent

Det er vigtigt at holde rent ved at børste tænder, men du skal ikke børste omkring såret. Som en hjælp til at holde såret rent kan du skylle munden med klorhexidin 0,12 %, indtil trådene er fjernet. Klorhexidin er et bakteriehæmmende middel, som du kan købe på apoteket og i Matas. Skyl aldrig samme dag som du er blevet opereret. Vent altid til dagen efter. I den periode, hvor du skylle med klorhexidin, skal du børste tænder uden tandpasta. Efter 5-7 dage fjerner tandlægen/specialtandlægen stingene.

Hvad kan gå galt, når en visdomstand skal fjernes?

I nogle tilfælde kan der komme betændelse i såret, hvilket vil give dunkende og stærke smerter. Hvis der er kraftig betændelse, kan du også få feber og blive alment utilpas. Du vil desuden få dårlig smag i munden og dårlig ånde. Hvis dette er tilfældet, skal du kontakte tandlægen/specialtandlægen. Hvis du får feber og er alment utilpas, kan behandling med antibiotikum blive nødvendig.

I andre tilfælde kan det størknede blod, der udfylder hullet i kæben efter tanden, forsvinde. Det er en meget smertefuld tilstand. Tilstanden behandles ved, at tandlægen/specialtandlægen skyller og lægger et lokalt desinficerende og smertestillende indlæg i hullet.

Hos nogle ligger nerven og visdomstandens rod meget tæt på hinanden. Dette kan som regel ses på røntgenbilledet. I så fald er der en risiko for, at nerven bliver beskadiget, når tandlægen fjerner visdomstanden. Det kan resultere i følelsesløshed, snurren eller en sovende fornemmelse i en del af underlæben, men langt de fleste af sådanne følelsesløsheder er forbigående. I sjældne tilfælde kan de være vedvarende.

Hvis tandlægen/specialtandlægen vurderer, at risikoen for nerveskade er alvorlig, kan han/hun vælge kun at fjerne visdomstandens krone. Denne behandling kaldes koronektomi. Roden lades tilbage i kæben, hvor den enten forbliver eller langsomt skubbes ud uden at skade nerven. Dette er en vanskelig behandling og vælges kun, hvis det er mere risikabelt at fjerne roden end at lade den blive i kæben.

Risikoen for komplikationer efter fjernelse af visdomstænder er generelt lille.

Kontakt tandlægen/specialtandlægen, hvis du er i tvivl eller har spørgsmål.

Denne brochure er et supplement til de oplysninger,
som din tandlæge har givet dig.

Tandlæge:

© Information fra
Tandlægeforeningen
Tlf. 70 25 77 11

Denne patientvejledning er
udarbejdet af Tandlægefor-
eningen i samarbejde med
professor emeritus, dr.odont.
Søren Hillerup.

Copyright:
Tandlægeforeningen

Oplag: 4.000
Revideret juni 2015